C/2025/107

10.1.2025

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Od obratov za obdelavo odpadkov do obratov za pridobivanje virov

(mnenje na lastno pobudo)

(C/2025/107)

Poročevalec: **Anastasis YIAPANIS**

Soporočevalec: **Michal PINTÉR**

Svetovalca	Mihai IVAȘCU (za poročevalca III. skupine) Alexandra ŠARINOVÁ (za soporočevalca 1. kategorije)
Sklep plenarne skupščine	18. 1. 2024
Pravna podlaga	člen 52(2) Poslovnika
Pristojnost	posvetovalna komisija za spremembe v industriji
Datum sprejetja na seji CCMI	24. 9. 2024
Datum sprejetja na plenarnem zasedanju	23. 10. 2024
Plenarno zasedanje št.	591
Rezultat glasovanja (za/proti/vzdržani)	243/1/4

1. Sklepi in priporočila

1.1 Za dosego ciljev trajnostnega razvoja v zvezi z nastajanjem odpadkov, katerih naraščanje je posledica rasti prebivalstva, urbanizacije, industrializacije in gospodarskega razvoja, so potrebne trajnostne prakse ravnanja z odpadki, pri čemer se je treba osredotočiti na zmanjševanje odpadkov s preprečevanjem njihovega nastajanja in večjo ponovno uporabljivostjo. Podjetja, vlade in državljani iščejo trajnostne rešitve za ravnanje z odpadki, kar pomeni, da je treba preiti z linearnega razmišljanja o proizvodu, ki postane odpadek, na pristop k odpadkom, ki postanejo vir.

1.2 Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) je prepričan, da je nujno dati prednost razpravam na ravni EU o ravnanju z odpadki in uvesti revidirano strategijo, da bi podprli pionirske projekte, namenjene izboljšanju recikliranja in predelave virov, hkrati pa zmanjšali razširjenost odlagališč. Industrijo je treba podpreti pri izvajanju zanesljivih in inovativnih tehnoloških rešitev s ciljno usmerjenimi finančnimi sredstvi za raziskave in razvoj, pilotnimi projekti in širitvijo najsodobnejših tehnologij za obrate za pridobivanje virov.

1.3 Učinkovito čezmejno ravnanje z odpadki in njihova zakonska ureditev kot ključne surovine z ustreznimi standardi v skladu z uredbo REACH in merili za prenehanje statusa odpadka bosta spodbudila inovacije in trge sekundarnih materialov. EESO se zavzema za nadzor na ravni EU, da bi obravnavali kršitve in s prihodnjimi naložbami racionalizirali proizvodno verigo.

1.4 EESO poziva k sprejetju dodatnih politik EU in nacionalnih politik za izboljšanje sistemov zbiranja odpadkov, naložbe v napredne tehnologije ločevanja, učinkovito izvrševanje veljavnih predpisov in uvedbo usklajenih kazni v državah članicah za boj proti nezakonitim dejavnostim ravnanja z odpadki. Z uvedbo pristojbine za onesnaževanje v okviru obravnavanja stroškov recikliranja lahko recikliranje dobi večjo ekonomsko težo.

1.5 EESO podpira široko harmonizacijo standardov za predelane materiale, da se po vsej Uniji zagotovijo enaki konkurenčni pogoji za primarne in sekundarne surovine ter prepreči razdrobljenost njihovega urejanja po posameznih državah.

1.6 Več razpoložljivih tehnologij, kot so naprave za pretvorbo odpadkov v vodo ali v vodik, uporaba pepela z rešetk sežigalnic in letečega pepela, tehnologije za pretvorbo odpadkov v goriva in čiščenje odpadnih voda, kaže potencial za preoblikovanje sedanje paradigme ravnanja z odpadki v pristop, usmerjen v vire, in spodbujanje industrijske simbioze. Potrebna sta podpora inovativnim tehnologijam predelave in funkcionalnim trgom predelanih materialov ter regulativno okolje, ki bo spodbudilo k prehodu z odlaganja netrajnostnih materialov na ustvarjanje visokokakovostnih sekundarnih surovin.

1.7 EESO poziva k večjim finančnim spodbudam in podpori za razvoj in uvajanje inovativnih tehnologij (kot so internet stvari, roboti umetne inteligence, pnevmatske cevi, tehnologija blokovnih verig, kemično recikliranje, napredne tehnike ločevanja materialov, droni in satelitski posnetki) ob upoštevanju načela hierarhije ravnanja z odpadki. Namensko financiranje Evropske investicijske banke (EIB) za ravnanje z odpadki bi bilo treba razširiti in racionalizirati, da bi dali prednost naložbam za integrirano predelavo virov iz odpadkov.

1.8 EESO v skladu s prednostnimi nalogami modrega dogovora EU odločno podpira čim večjo predelavo hranil iz odpadnih voda, blata iz čistilnih naprav in drugih virov, in sicer z uporabo dobrih praks glede čiščenja, recikliranja in metod za predelavo virov, namenjenih zajemanju dragocenih mineralov.

1.9 EESO priznava, da so potrebni posebni programi izpopolnjevanja in preusposabljanja za delavce v sektorju odpadkov. Sedanja zelena in digitalna preobrazba spreminjata naravo in obseg delovnih mest v sektorju odpadkov, zato so potrebne dodatne naložbe v človeški kapital na vseh ravneh znanj in spretnosti ter na vseh položajih. EESO se zavzema za stalno sodelovanje socialnih partnerjev pri oblikovanju in izvajanju takih programov, da se omogoči skupno razumevanje sektorskih izzivov in rešitev za delavce.

1.10 Podpiranje dejavnega sodelovanja lokalnih in regionalnih oblasti pri prehodu z ravnanja z odpadki na integrirano predelavo virov je ključnega pomena za napredovanje krožnega gospodarstva. Okrepiti je treba upravljanje na občinski ravni, da se razvijejo potrebne kompetence, sposobnosti in zmogljivosti za nove naložbe in regulativne okvire, ki bodo spodbujali inovacije na področju ravnanja z odpadki in viri.

1.11 Po mnenju EESO je treba spodbujati in financirati informacijske kampanje za obveščanje državljanov EU o preprečevanju nastajanja odpadkov, odgovornosti proizvajalca in varstvu okolja. Izobraževanje javnosti o ravnanju z odpadki, recikliranju in krožnem gospodarstvu bo spodbudilo bistvene vedenjske spremembe.

2. **Splošne ugotovitve**

2.1 Program Združenih narodov za okolje ([1]) poroča, da svet letno ustvari 2,1 milijarde ton trdnih komunalnih odpadkov, pri čemer naj bi se ta količina do leta 2050 povečala na 3,8 milijarde ton. Nastajanje odpadkov je neizogibna posledica rasti prebivalstva, urbanizacije, industrializacije in gospodarskega razvoja. Evropska komisija poudarja, da „polovica vseh emisij toplogrednih plinov ter več kot 90 % izgube biotske raznovrstnosti in pomanjkanja vode izhajajo iz pridobivanja in predelave virov“. ([2])

2.2 Uporaba praks trajnostnega ravnanja z odpadki je ključnega pomena za doseganje ciljev trajnostnega razvoja ter spodbujanje bolj trajnostne prihodnosti. Najučinkovitejša pot je zmanjšanje nastajanja odpadkov pri viru, začenši s preprečevanjem nastajanja in večjim poudarkom na ponovni uporabljivosti. V resnično krožnem sistemu so odpadki le mešanica virov, ki še niso bili ustrezno sortirani ali obdelani (čeprav bi to lahko bili). Ko pa bodo vse zaloge primarnih surovin izčrpane, bodo odpadki postali edini vir teh materialov.

2.3 Odpadke lahko na splošno opredelimo kot nenačrtovan rezultat potrošnje in proizvodnje; vendar pa so tako različni kot njihovi viri, zato jih je mogoče razvrstiti na različne načine (glede na material, vrsto proizvoda, vir, stopnjo nevarnosti itd.). Mnenje EESO se osredotoča predvsem na trdne komunalne odpadke, torej odpadke, ki jih ustvarijo gospodinjstva, trgovine na drobno in mala podjetja, javne službe in drugi podobni subjekti. Izključeni so nekomunalni odpadki, kot so gradbeni, industrijski, kmetijski ali medicinski odpadki.

([1]) *Global Waste Management Outlook 2024* (unep.org).
([2]) Eur-lex – *Novi akcijski načrt za krožno gospodarstvo*.

2.4 Zagotavljanje dostopa do surovin ob hkratnem preprečevanju čezmerne odvisnosti od tretjih držav se je izkazalo za pomemben okoljski in geopolitični izziv za EU. Pridobivanje energije in materialov iz odpadkov prispeva k omejevanju potrebe po pridobivanju fosilnih goriv in surovin ter zmanjšuje emisije toplogrednih plinov, ki jih povzročijo dejavnosti njihovega pridobivanja. Hkrati se s tem krepi zanesljivost oskrbe z energijo in surovinami v EU.

2.5 Ravnanje z odpadki v EU temelji na petstopenjski „hierarhiji ravnanja z odpadki“, ki je bila vzpostavljena in postala pravno zavezujoča z okvirno direktivo o odpadkih ([3]) ter od podjetij EU zahteva, da uporabljajo najboljše razpoložljive tehnike ravnanja z odpadki. ([4]) Odlaganje odpadkov na odlagališčih (odstranjevanje) je „zadnja možnost“, predzadnja pa so postopki predelave, npr. pridobivanja energije iz odpadkov (sežiganje). Množično odlaganje odpadkov na odlagališčih lahko uniči dragocene materiale in hranila, ki bi jih bilo mogoče predelati, vendar pa številne države članice v veliki meri uporabljajo ravno ta način ravnanja z odpadki. V času, ko podjetja, vlade in državljani iščejo trajnostne rešitve za ravnanje z odpadki, bi moralo linearno paradigmo „proizvoda, ki postane odpadek“, zamenjati razmišljanje o odpadkih, ki postanejo vir.

3. **Ravnanje z odpadki kot virom**

3.1 EESO sicer ceni prizadevanja v okviru veljavne zakonodaje EU o odpadkih, vendar poudarja, da je treba dati prednost razpravam na ravni EU o zakonodaji o odpadkih in ravnanju z njimi. Te razprave bi morale zajeti posodobljene strategije, inovativne tehnologije in tehnike upravljanja, spodbujanje načel krožnosti in odpravo regulativnih ovir za razvoj krožnega sistema. V okviru teh razprav bi bilo treba upoštevati cilje EU iz uredbe o embalaži in odpadni embalaži, okvirne direktive o odpadkih, direktive o čiščenju komunalne odpadne vode in uredbe o pošiljkah odpadkov. Priporoča se, da se določijo cilji predelave za materiale, kot so fosfor, dušik, kovine itd., in da se v vsej novi in revidirani zakonodaji EU uporabi razmišljanje o odpadkih, ki postanejo vir, da bi se izognili nepotrebnim regulativnim in ekonomskim kaznim za uporabo surovin, pridobljenih iz odpadkov. V aktu o kritičnih surovinah se spodbuja veliko močnejši in širši poudarek na recikliranju.

3.2 Uvesti je treba učinkovite tehnologije ravnanja z odpadki, da se povečata recikliranje in predelava, hkrati pa zmanjša razširjenost odlagališč. EU mora podpreti ta sektor pri uporabi najnovejših tehnoloških rešitev, da bi dosegli obsežno uvajanje in izvajanje. Z ustrezno in usmerjeno finančno podporo za raziskave in razvoj, pilotne projekte in razširitev uporabe inovativnih tehnologij za obrate za pridobivanje virov se bodo znižali stroški teh inovativnih procesov. Namenski tok financiranja EIB za ravnanje z odpadki bi bilo treba povečati in racionalizirati, da bi se osredotočili na naložbe, ki prispevajo k prehodu na krožno gospodarstvo in integrirani predelavi virov iz odpadkov. Pri razdelitvi finančne podpore bi bilo treba upoštevati tudi teritorialne vidike.

3.3 Za izboljšanje postopkov ravnanja z odpadki je treba razviti kazalnike uspešnosti in standardizirane kazalnike ter zajeti številne vidike, ne zgolj gospodarske ali okoljske, in vključiti tudi socialne dejavnike.

3.4 EESO je že izrazil mnenje, da bi EU „morala podpirati svojo industrijo obdelave in predelave odpadkov tako, da bi se pripravile sekundarne surovine za recikliranje v proizvodnih procesih, obstoječo zakonodajo o odpadkih pa spremeniti tako, da bi dajala prednost recikliranju ter krožnosti kritičnih in strateških surovin z največjim tehničnim in ekonomskim potencialom za recikliranje“. ([5]) Z uvedbo pristojbine za onesnaževanje v okviru obravnavanja stroškov recikliranja lahko recikliranje postane tržno zanimivo.

([3]) Eur-lex, prečiščeno besedilo – Direktiva 2008/98/ES.

([4]) Temelj ravnanja z odpadki v EU je petstopenjska „hierarhija ravnanja z odpadki“, določena v okvirni direktivi o odpadkih. Določa prednostni vrstni red ravnanja z odpadki in njihovega odstranjevanja.

([5]) Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi okvira za zagotavljanje zanesljive in trajnostne oskrbe s kritičnimi surovinami ter o spremembi uredb (EU) št. 168/2013, (EU) 2018/858, 2018/1724 in (EU) 2019/1020 [COM(2023) 160 final — 2023/0079 (COD)] Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Zanesljiva in trajnostna oskrba s kritičnimi surovinami v podporo dvojnemu prehodu (COM(2023) 165 final) (UL C 349, 29.9.2023, str. 142).

4. **Prehod s konvencionalnega ravnanja z odpadki na celovito integrirano upravljanje virov**

4.1 EESO poziva k izboljšanju delovanja in učinkovitosti odlagališč z uvajanjem nove infrastrukture, načinov obdelave in tehnoloških orodij. Evropa potrebuje učinkovitejše tehnike ločevanja, spodbujati pa mora tudi uporabo obratov za energetsko predelavo in integrirano predelavo virov namesto odlagališč, saj omogočajo predelavo trdnih odpadkov za proizvodnjo električne energije in drugih izhodnih materialov.

4.2 Spodbujanje sodelovanja z raziskovalnimi centri ob hkratnem razvoju najsodobnejših tehnologij lahko pospeši inovacije na področju energetske predelave odpadkov, pri čimer se poveča učinkovitost rabe virov z zmanjšanjem količine odpadkov na odlagališčih in ohranjanjem surovin. EESO poudarja, da bi bilo treba pri načrtovanju energetske predelave odpadkov spoštovati načelo hierarhije ravnanja z odpadki ob upoštevanju vidikov življenjskega cikla, ter poziva k pripravi posebne politike in finančne podpore (npr. s priznanjem energetske predelave odpadkov v delegiranih aktih EU o podnebni taksonomiji), ki bi omogočila poslovno in okoljsko utemeljitev za tehnologije energetske predelave, ki vključujejo postopke snovne predelave, kot sta predelava pepela z rešetk in pridobivanje kovin, da bi pripomogli k predelavi sekundarnih surovin in hranil ter zmanjšali količino nevarnih odpadkov in odlaganja na splošno.

4.3 V prihodnji zakonodaji o odpadkih na ravni EU in ravni držav članic bi morali priznati sistemski prispevek obratov za pridobivanje virov, zagotoviti podporo za pridobivanje virov iz odpadkov ter obrate, kot so obrati za pridobivanje virov ali čistilne naprave za odpadne vode, razvrstiti kot središča za pridobivanje virov, ki ne zagotavljajo le toplote, električne energije ali vode, temveč tudi zajeti ogljik, hranila, pridobljene kovine in organske materiale kot alternativo neobdelanim primarnim materialom. Odpadke bi bilo treba obravnavati in jih zakonsko urediti kot ključno surovino, vključno z določitvijo ustreznih standardov v skladu z uredbo REACH in meril za prenehanje statusa odpadka ter učinkovitim upravljanjem čezmejnih pošiljk odpadkov. Prenehanje statusa odpadka za nove in inovativne materiale bo spodbudilo inovacije in trge sekundarnih materialov. Nadzor na ravni EU je pomemben, saj se kršitve pri ravnanju z odpadki pogosto pojavljajo tam, kjer je nadzor najšibkejši.

4.4 Države članice si morajo prizadevati za čim večje črpanje sredstev EU in usmerjanje naložb v krožno gospodarstvo. EESO poziva k sprejetju dodatnih politik EU in nacionalnih politik, ki bi se osredotočale na izboljšanje sistemov ločevanja in zbiranja odpadkov, poleg tega pa tudi na naložbe v napredne tehnologije ločevanja, da bi se čim bolj povečale stopnje recikliranja. Ločevanje pri viru je eden najpomembnejših postopkov na začetku verige ravnanja z odpadki in je odločilno za kakovostno recikliranje, hkrati pa je zanj potrebno neposredno sodelovanje potrošnikov. Poleg tega morajo izvrševanje obstoječih predpisov o ravnanju z odpadki spremljati novi ukrepi za zagotovitev skladnosti in čim večje zmanjšanje nezakonitih dejavnosti pri ravnanju z odpadki. Pri tem je treba uskladiti raven kazni, ki se bodo uporabljale v vseh državah članicah.

4.5 Med razpoložljivimi tehnologijami za prihodnje obrate za integrirano predelavo virov jih več kaže potencial za preoblikovanje sedanjega načina ravnanja z odpadki v pristop, usmerjen v vire. Med temi so **obrati za pretvorbo odpadkov v vodo** in integrirani sistemi za pretvorbo odpadkov v vodo, ki z energijo iz odpadkov poganjajo obrate za razsoljevanje morske vode. Tehnologija za **pretvorbo odpadkov v vodik** uporablja električno energijo, proizvedeno s postopki sežiganja, za proizvodnjo lokalno pridobljenega obnovljivega in nizkoogljičnega vodika. **Pepel z rešetk sežigalnic in leteči pepel**, ki ostaneta po sežiganju, sta potencialna vira sekundarnih surovin. Bistveno je spodbujati pridobivanje kovin, mineralov, agregatov, kalija, natrija in kalcija v obliki soli na ravni EU z ustrezno zakonodajo in odpravo regulativnih ovir, ki trenutno spodbujajo zasipanje. Poleg tega lahko različne **tehnologije pretvorbe odpadkov v goriva** (bioplin, metan, sintezni plin, e-gorivo itd.) preusmerijo znatne količine trdnih komunalnih odpadkov z odlagališč. Kar zadeva **čiščenje odpadnih voda**, je tudi za vključitev **pridobivanja fosforja** v trajnostno ravnanje z blatom iz čistilnih naprav potreben ustrezen regulativni okvir.

4.6 Države članice EU trenutno upravljajo navedene predelane materiale na nacionalni ravni brez evropske ureditve ali zakonodaje na tem področju, kar ovira njihovo krožno ponovno uporabo in popolno izkoriščanje. Potrebnih bo več ukrepov politike za spodbujanje pridobivanja virov iz teh snovi, skupaj s predvidljivimi in stabilnimi standardi in politikami za stroškovno učinkovitost teh tehnologij. Za zagotovitev enakih konkurenčnih pogojev je potrebna podpora inovativnim tehnologijam predelave in funkcionalnim trgom predelanih materialov. Regulativno okolje mora spodbujati k prehodu z odlaganja netrajnostnih materialov na ustvarjanje visokokakovostnih sekundarnih surovin. Za ohranitev kakovosti vhodnih materialov za nadaljnjo predelavo so potrebni dobro zasnovani in prožni sistemi za odobritev in izdajo dovoljenj za kemične snovi.

4.7 Za uveljavitev pristopa odpadkov kot vira in doseganje popolnoma krožnega gospodarstva je treba odpraviti več regulativnih ovir. EESO priporoča revizijo zakonodaje EU, ki prepoveduje uporabo recikliranih surovin in predelanih hranil v različnih sektorjih, kot so kmetijstvo/ekološko kmetovanje, živinoreja, akvakultura itd., ob poglobljenem posvetovanju z industrijo. Zakonska ureditev bi morala dati prednost kakovosti proizvodov pred poreklom, tržne pogoje pa je treba prilagoditi, da se zagotovijo enaki konkurenčni pogoji za reciklirane in neobdelane primarne materiale.

4.8 EESO v skladu z modrim dogovorom EU ([6]) odločno podpira optimalno predelavo hranil iz odpadnih voda, blata iz čistilnih naprav in drugih virov, in sicer z uporabo najboljših praks glede čiščenja, recikliranja in metod za predelavo virov, namenjenih zajemanju dušika, fosforja in kalija. S predelavo bi se lahko zmanjšal uvoz teh materialov v EU, hkrati pa uporabila napredna tehnologija za odstranjevanje težkih kovin in mikroplastike, s čimer se prepreči njihovo kopičenje v tleh in kontaminacija prehranske verige. Dajanje prednosti tehnologijam za predelavo fosforja in drugih snovi je bistveno za olajšanje prehoda na popolnoma krožno vodno gospodarstvo ter ravnanje z odpadnimi vodami in blatom. Pripraviti bi bilo treba namensko strategijo za trajnostno predelavo virov iz odpadnih voda s ciljno usmerjenimi ukrepi na ravni EU in držav članic, da bi upravljavce čistilnih naprav spodbudili k prevzemu teh dodatnih nalog in zagotovili visoko kakovost pritoka odpadne vode za predelavo.

Druge inovativne rešitve

4.9 Številne nastajajoče tehnologije ravnanja z odpadki v Evropi uporabljajo **internet stvari** za povečanje učinkovitosti odvoza odpadkov. Senzorje interneta stvari je mogoče vgraditi v zabojnike za odpadke, da se v realnem času spremlja njihova raven napolnjenosti ter optimizirajo poti in urniki odvoza odpadkov. **Robote umetne inteligence** je mogoče programirati tako, da hitro in natančno razlikujejo med različnimi materiali. Centri za recikliranje to tehnologijo že uporabljajo za izboljšanje učinkovitosti in natančnosti obratov za recikliranje. Pod javnimi posodami za odpadke se lahko namestijo **pnevmatske cevi** za prenos odpadkov neposredno v predelovalne centre, s čimer se odpravi potreba po običajnem odvozu odpadkov. **Tehnologija blokovnih verig** se lahko uporablja za sledenje odpadkom v njihovem celotnem življenjskem ciklu, s čimer se zagotovita preglednost in odgovornost v postopkih ravnanja z odpadki. **Kemično recikliranje** in **napredne tehnike ločevanja materialov** lahko izboljšajo kakovost in učinkovitost postopkov recikliranja. **Droni** in **satelitski posnetki** se lahko uporabljajo za nadzorovanje odlagališč odpadkov iz zraka, tudi nezakonitega odlaganja, in upravljanje odlagališč, s čimer se izboljšajo prizadevanja za nadzor in izvrševanje.

4.10 EESO poziva k večjim finančnim spodbudam in podpori za te tehnologije in prakse pri ravnanju z odpadki ob upoštevanju hierarhije ravnanja z odpadki. Odbor je že izrazil prepričanje, da je v ta namen treba sprejeti „politike za gradnjo novih obratov za recikliranje in tehnološko nadgradnjo obstoječih, tudi v okviru nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost“. ([7])

5. **Človeški kapital in ozaveščanje**

5.1 Delavci v sektorju odpadkov se bodo morali prilagoditi novim tehnologijam z izpopolnjevanjem in preusposabljanjem. Zajamčiti je treba ustrezne naložbe v infrastrukturo človeškega kapitala in zagotoviti polno sodelovanje socialnih partnerjev. Z večjo krožnostjo naj bi se v sektorju odpadkov povečalo število delovnih mest, saj so napredni postopki predelave virov običajno delovno intenzivnejši od odlaganja na odlagališčih ali sežiganja. Ocene kažejo, da bi lahko samo na področju ravnanja z odpadki dobili dodatnih 50 000 delovnih mest, če bi se zeleno gospodarstvo v celoti izvajalo. ([8]) Poleg tega se pričakuje zvišanje ravni znanj in spretnosti delavcev, ki ravnajo z odpadki, razširitev nabora digitalnih spretnosti ter uporaba specializiranega znanja na področju proizvodnje in procesnega inženiringa.

5.2 Ponovna ocena pristopa EU k ravnanju z odpadki bo neposredno vplivala na potrebo po dodatnem izobraževanju in usposabljanju delavcev. To vključuje povečanje ozaveščenosti delavcev o trajnostnih načelih in inovativnih tehnologijah ter večji poudarek na načelih glede zdravja in varnosti. Trden socialni dialog v sektorju lahko olajša skupno razumevanje teh zahtev in prinese rešitve, ki so sprejemljive za vse ključne deležnike. V celoti bi bilo treba podpreti in olajšati stalno sodelovanje s socialnimi partnerji in drugimi ustreznimi deležniki na medsektorski, nacionalni in evropski ravni.

5.3 Lokalne in regionalne oblasti so ključna gonilna sila pobud za ravnanje z odpadki, ki postanejo vir, in se zavzemajo za trajnostni razvoj in krožno gospodarstvo. Upravljajo infrastrukturo, izvršujejo predpise, organizirajo odvoz in odstranjevanje odpadkov ter ozaveščajo javnost. Njihovo dejavno sodelovanje pri prehodu z ravnanja z odpadki na popolnoma integrirano predelavo virov je ključno za napredovanje krožnega gospodarstva in izvajanje inovativnih projektov. Podpiranje upravljanja na občinski ravni je bistveno za opolnomočenje lokalnih oblasti, da razvijejo potrebne kompetence, sposobnosti in zmogljivosti za izvajanje novih naložb in regulativni okvir za spodbujanje inovacij na področju ravnanja z odpadki in viri.

([6]) Poziv EESO k modremu dogovoru EU.

([7]) Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Trajnostno recikliranje, uporaba sekundarnih surovin in pravični prehod v evropski industriji železa in neželeznih kovin (mnenje na lastno pobudo) (UL C 140, 21.4.2023, str. 1).

([8]) Prijatelji Zemlje (Friends of the Earth), *More jobs, less waste: Potential for job creation through higher rates of recycling in the UK and EU*, 2010.

5.4 Po mnenju EESO je treba spodbujati in financirati informacijske kampanje za ozaveščanje državljanov EU o preprečevanju in zmanjševanju nastajanja odpadkov, odgovornosti proizvajalca in varstvu okolja. Prebivalci EU imajo izjemno vlogo pri prehodu na krožnost, zato je njihovo sodelovanje v takšnih kampanjah bistvenega pomena. Poleg tega je treba prednostno pozornost posvetiti varstvu podatkov, da se zagotovijo skladnost sektorja ravnanja z odpadki v EU s predpisi, povečanje operativne učinkovitosti ter ohranjanje zaupanja javnosti in drugih deležnikov.

5.5 EESO se zavzema za programe in informacijske kampanje, ki spodbujajo ponovno uporabo, recikliranje in predelavo materialov, da bi se manj zanašali na odlagališča in sežigalnice, kjer ni energetske predelave. Izobraževanje javnosti o pomenu ravnanja z odpadki, recikliranja in krožnega gospodarstva bo spodbudilo vedenjske spremembe, ki jih zelo potrebujemo.

V Bruslju, 23. oktobra 2024

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Oliver RÖPKE